

Опорний заклад Демидівський ліцей
Демидівської селищної ради Рівненської області

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання педагогічної ради
опорного закладу Демидівського ліцею

від 28.08.2024 за №9

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Навчальна програма для 7 класу

Розроблена на основі модельної навчальної програми
«Історія України. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти
(авт. . Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А.,
Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.),

Укладач Стасюк М. В.

2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до навчальної програми навчального предмету

«Історія України»

Цикл базового предметного навчання

(7-9 класи)

Навчальний предмет «Історія України» спрямований на реалізацію визначених Державним стандартом базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898) в громадянській та історичній галузі освіти цілей, зокрема — формування вільної, творчої та відповідальної особистості, спосіб мислення і дій якої базується на усвідомленні загальнолюдських та національних цінностей; патріота України та прихильника її демократичного устрою; людини, яка шанобливо ставиться до родини, суспільства та навколишнього природного середовища; поважає права і свободи людини; зберігає українські національні традиції та водночас поважає культуру, звичаї, традиції інших народів, толерантно ставиться до різних суспільних поглядів, релігій та їх носіїв, якщо це не вступає в протиріччя із загальнолюдськими цінностями.

Навчання історії України спрямоване на реалізацію загальної мети базової загальної освіти, яка полягає в розвитку природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формуванні необхідних для їх соціалізації та громадянської активності компетентностей, свідомому виборі подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовженні навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, вихованні відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу.

Вивчення історичного матеріалу в 7 класі здійснюється системно в таких хронологічних межах – від падіння Західної Римської імперії (476 р.) до початку XVI ст.

Метою навчального предмету «Історія України» у 7–9 класах є розвиток особистості учня/учениці через осмислення минулого, сучасного та зв'язків між ними, взаємодії між глобальними, загальноукраїнськими і локальними процесами; формування ідентичності громадянина України, його активної громадянської позиції на засадах демократії, патріотизму, поваги до прав і свобод людини, визнання цінності верховенства права та нетерпимості до корупції.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів історії України в 7–9 класах передбачають, що учениця/учень:

- мислить історико-хронологічно, орієнтується в історичному часі, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між подіями, явищами і процесами, діяльністю людей та її результатами в часі, визначає сутність суспільних змін в історії;

- мислить геопросторово, орієнтується в соціально-історичному просторі, виявляє взаємозалежність розвитку суспільства, господарства, культури і навколишнього природного середовища;
- мислить критично, працює з різними джерелами інформації та формулює історично обґрунтовані запитання;
- мислить системно, виявляє взаємозв'язок, взаємозалежність та взаємовплив історичних подій, явищ, процесів, постатей у контексті відповідних епох; розуміє множинність трактувань минулого і сучасного та зіставляє їх інтерпретації;
- усвідомлює власну гідність, реалізує власні права і свободи, поважає права і гідність інших осіб, виявляє толерантність, протидіє проявам дискримінації;
- дотримується демократичних принципів, конструктивно взаємодіє з іншими особами, спільнотою закладу освіти, місцевою громадою і суспільством, долучається до розв'язання локальних, загальнонаціональних і глобальних проблем, усвідомлює необхідність утвердження верховенства права і дотримання правових норм для забезпечення сталого розвитку суспільства;
- дотримується принципів академічної доброчесності в навчанні, науковій та іншій творчій діяльності.

Нормативно-правовою базою навчальної програми «Історія України. 7 клас» є Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.02.2020 № 463-IX, Державний стандарт базової середньої освіти (Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 р.), Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 р. № 235), Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 р. № 1093), модельна навчальна програма «Історія України. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А., Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.), рекомендована Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2023 р. № 1001).

Програма складається з **пояснювальної записки**, структурованих за класами та розділами **вимог до очікуваних результатів навчання учнів**, розкритих в орієнтирах для оцінювання (за додатком 18 до Державного стандарту базової середньої освіти), пропонуваного **змісту навчально-пізнавальної діяльності** як основи для досягнення цих результатів, а також рекомендованих **видів і прикладів навчальної діяльності**. Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності зорієнтовані на реалізацію компетентнісного потенціалу громадянської та історичної освітньої галузі, визначеного у додатку 17 до Державного стандарту базової середньої освіти і викладені через уміння

та ставлення, які відповідають діяльнісному, знаннєвому та ціннісному компонентам ключових компетентностей громадянської та історичної освітньої галузі.

Зміст навчально-пізнавальної діяльності кожного розділу/теми даної програми містить перелік історичних сюжетів і визначається:

- розвиваючим значенням історичного матеріалу для формування в учнів/учениць загальнолюдських цінностей;
- виховним потенціалом для ствердження української історичної пам'яті та виховання патріотизму;
- потенціалом відібраного історичного матеріалу для використання в практичному житті молоді (питання захисту прав людини; розуміння можливостей демократії; шляхи морального самовдосконалення та особистого успіху тощо);
- ступенем впливу певних історичних подій і явищ на формування й розвиток сучасної цивілізації, досягнення якої має опанувати учень тощо.

Дана програма складена з урахуванням положень Навчальної програми з історії України для 7-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України № 698 від 03 серпня 2022 р.).

Години громадянської освіти додані відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 9 серпня 2024 року № 1120, Додатків 17 і 18 Державного стандарту (Громадянська та історичні освітня галузь), а також Додатку до листа МОН від 30.08.2024 1.1/15776-24 №7.1 (автори: О. Бурлака, О. Желіба)

Вчителі/вчительки мають можливість самостійно визначати назву теми, кількість і перелік питань до кожного уроку залежно від умов організації освітнього процесу, пізнавальних можливостей школярів/школярок, класу та індивідуального підходу вчителя/вчительки до викладання. До кожної теми вказано орієнтовані види навчальної діяльності з прикладами. Враховуючи принципи академічної свободи вчителя, вчитель/вчителька можуть визначати конкретні форми та методи роботи, види пізнавальних завдань, зберігаючи загальну спрямованість роботи відповідно до компетентнісного підходу.

Історичний матеріал інтегрований з питаннями всесвітньої історії, громадянської освіти.

Структура курсу

7 клас	
Розділ 1	Вступ. Виникнення і становлення Русі-України
Розділ 2	Русь-Україна наприкінці X – у першій половині XI ст.
Розділ 3	Русь-Україна у другій половині XI – першій половині XIII ст.
Розділ 4	Волинсько-Галицьке князівство («держава Романовичів»)
Розділ 5	Руські землі у складі східноєвропейських держав XIV–XV ст. Кримське ханство
Узагальнення до курсу. Історія Русі-України в контексті епохи середніх віків	

7 клас

Очікувані результати навчання	Зміст навчально-пізнавальної діяльності	Види навчальної діяльності
Розділ 1. Вступ. Виникнення та становлення Русі-України		
<p>Базові знання: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> • знає хронологічні межі Середньовіччя, час Великого розселення слов'ян, утворення Русі-України, діяльності перших князів/княгинь Русі-України; • знає факти діяльності князів Олега, Ігоря, Святослава, княгині Ольги; • розуміє зміст термінів, понять і назв «Велике розселення слов'ян», «Русь» («Русь-Україна»), «князь», «дружина», «полюддя», «данина», «хозари», «печеніги», «Імперія ромеїв (Візантія)». 	<p>Середні віки на теренах України. Велике розселення слов'ян. Господарство та суспільство слов'ян. Сусіди східних слов'ян. Народи Північного Причорномор'я. Утворення держави Русі-України. Перші</p>	<p>Види навчальної діяльності: навчально-пізнавальна, дослідницька, творча.</p> <p>Приклади навчальної діяльності: діагностування з метою виявлення рівня сформованості</p>

Уміння:

Учень/учениця

- співвідносить історичні періоди європейського Середньовіччя і княжої доби в Україні, а саме:
 - а) період становлення племінних князівств і союзів на українських теренах (V–IX ст.) — з добою раннього європейського Середньовіччя (середина V ст. – кінець IX ст.);
 - б) період існування Русі (IX–XIII ст.) — з добою зрілого Середньовіччя (X–XIII ст.);
 - в) період руських князівств XIII–XVI ст.) — з добою пізнього Середньовіччя (XIV–XV ст.);
- упорядковує у визначений спосіб хронологічну інформацію про історичні події й процеси у межах розділу;
- виявляє чинники, що впливали на державотворчі процеси доби становлення Русі-України, піднесення Києва, та історичні, природні умови розвитку держави;
- визначає та зіставляє наміри та результати діяльності перших князів Русі-України; висловлює обґрунтовані судження щодо їх ролі в минулому;
- коректно використовуючи відповідні поняття і терміни визначає причини і приводи, сутність, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів в межах розділу;
- використовує історичну карту як джерело історичної інформації; позначає на карті території розселення слов'янських племен на теренах України, зміни території Русі-України, напрямки походів київських князів IX–X ст.;
- наводить приклади тривалості і змінності географічних та історичних назв (топонімів, етнонімів тощо) на прикладі Русі-України;
- аналізує різновидові історичні джерела з історії Великого

князі (Олег, Ігор, Ольга, Святослав). Русь-Україна і держави середньовіччя Європи та Азії.

компетентностей за курсом 6 класу, робота (фронтальна або групова) з навчальним текстом, пошук відповідей на питання та конструювання власних питань до навчального матеріалу, історичною/контурною картами, складання синхронізованої таблиці «Русь-Україна та і світ за доби Середньовіччя», аналіз історичних джерел (документів) за запропонованою вчителем пам'яткою для роботи, дослідницький проєкт «Давньоруські назви в топонімах рідного краю», підготовка творчих проєктів (історичний портрет діяча/діячки, міністаття до історичного блогу, лепбук, віртуальна

<p>розселення слов'ян та періоду утворення Русі-України за запропонованим вчителем алгоритмом;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● за самостійно визначеними критеріями добирає інформацію для виконання завдання, побудови текстової відповіді, аргументує свій вибір; ● співставляє особливості виникнення і розвитку держави Русі-України та ранньосередньовічних держав Європи. <p>Ставлення: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> ● обґрунтовує історичне значення виникнення Русі-України як важливого етапу української історії; ● докладно описує проблеми, з якими стикаються різні спільноти (на прикладі Русі-України) та шляхи і способи їх подолання; ● оцінює якість виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку. 		екскурсія та ін.)
<p>Розділ 2. Русь-Україна наприкінці X – у першій половині XI ст.</p>		
<p>Базові знання: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> ● знає час хрещення Русі-України; ● знає факти діяльності Володимира Великого, Ярослава Мудрого; ● розуміє зміст термінів, понять і назв «князь», «вотчина», «графіті», «ікона», «мозаїка», «фреска», «книжкова мініатюра», «язичництво», «християнство», «реформа», «шлюбна дипломатія», «Руська правда», «митрополія», «централізована монархія–імперія». 	<p>Князь Володимир Великий. Впровадження християнства. Русь-Україна за Ярослава Мудрого. «Руська правда». Політичний устрій, суспільне, господарське та повсякденне життя. Культура Русі-України</p>	<p>Види навчальної діяльності: Репродуктивна, дослідницька, творча, проєктна.</p> <p>Приклади навчальної діяльності: створення за навчальним текстом та історичними</p>

<p>Уміння: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> ● упорядковує у визначений спосіб інформацію про історичні події й процеси у межах розділу/курсу; ● порівнює діяльність та висловлює обґрунтовані судження щодо ролі князів Володимира Святославича та Ярослава Володимировича та перших князів/княгинь Русі-України, інших історичних діячів доби Середньовіччя (за вибором); ● визначає передумови, причини, розрізняє результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів у межах розділу; ● пов'язує історичні події, явища, процеси (в межах розділу) з географічним простором, позначає їх на карті та використовує карту для їх опису і пояснення, визначає належність культурно-історичних пам'яток, господарських об'єктів часів Русі-України до географічних, етнографічних та історичних регіонів; ● характеризує чинники, що впливали на заняття людей, спосіб ведення господарства, соціальний устрій, визначає тенденції економічного розвитку, зіставляє господарський і соціальний розвиток руського та західноєвропейських суспільств. <p>Ставлення: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> ● оцінює місце періоду розквіту Русі-України як важливого етапу в історії українського народу; ● пропонує заходи щодо збереження культурно-історичної спадщини Русі-України; ● оцінює якість виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку. 	<p>наприкінці X – у першій половині XI ст.</p>	<p>джерелами графічних проєктів «Русь-Україна за доби розквіту» (блок-схем, порівняльних таблиць тощо), словникова робота, складання синхронізованої таблиці «Русь-Україна та і світ за доби Середньовіччя», вправи на впорядкування хронологічної інформації, укладання за картою (за допомогою легенди) розповіді про діяльність історичних діячів/діячок, підготовка і презентація творчих проєктів з історії культури Русі-України (віртуальних екскурсій, лепбуків, історичних портретів діячів/діячок тощо), дослідницький проєкт «Пам'ятки культури</p>
---	--	--

		Русі-України в сучасному просторі».
Розділ 3. Русь-Україна у другій половині XI – першій половині XIII ст.		
<p>Базові знання: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> знає дату Любецького з'їзду князів, правління тріумвірату Ярославичів, Володимира Мономаха, Мстислава Володимировича, Ярослава Осмомисла, першої писемної згадки назви «Україна» в писемних джерелах. <p>Уміння: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> упорядковує у визначений спосіб інформацію про історичні події й процеси у межах розділу/курсу, синхронізує події на українських теренах з подіями у світі; визначає чинники, прояви та наслідки політичної роздробленості Русі-України; характеризує відносини Русі-України з сусідніми народами і державами; зіставляє наміри та результати діяльності історичних діячів (на прикладі Ізяслава, Святослава, Всеволодовича Ярославичів, Володимира Мономаха, Мстислава Володимировича, Ярослава Осмомисла); пояснює причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів, використовуючи відповідні поняття і терміни (в межах розділу); 	<p>Політична роздробленість Русі-України. Русь-Україна за правління Ярославичів. Любецький з'їзд князів. Володимир Мономах. Політичний та соціально-економічний розвиток Київського, Переяславського та Чернігівського князівств в середині XII – першій половині XIII ст. Галицьке та Волинське князівства в другій половині XII ст. Відносини руських князівств із сусідами. Крим. Україна як модерне означення прикордоння, де творяться подвиги і звитяга. Культура Русі-</p>	<p>Види навчальної діяльності: репродуктивна, дослідницька, творча, проєктна.</p> <p>Приклади навчальної діяльності: складання за навчальним текстом та історичними джерелами систематичної таблиці діяльності правителів Русі-України (у межах розділу), робота синхронізованою таблицею «Русь-Україна та і світ за доби Середньовіччя», робота (позначення об'єктів, «читання» за допомогою легенди) з</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● описує історичні події, явища і процеси за картою, визначає території князівств у період роздробленості Русі-України, земель сусідніх з Руссю-Україною народів і держав; ● характеризує відносини руських князівств із сусідніми народами/державами; ● визначає чинники, особливості розвитку культури Русі-України та сусідніх спільнот у другій половині XI – першій половині XIII ст.; ● презентує культурні здобутки рідної та інших соціокультурних спільнот періоду другої половини XI – першої половини XIII ст.; ● розпізнає культурно-історичні пам'ятки та характеризує їх художні і мистецькі особливості. <p>Ставлення: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> ● наводить приклади, як особистість може впливати на політичні і суспільні процеси (на прикладі Русі-України та руських князівств на українських землях); ● визнає потребу та пропонує шляхи збереження історико-культурних пам'яток на теренах України; ● визначає історичне значення періоду історії українських земель у другій половині XI – першій половині XIII ст. в історії українського державотворення. 	<p>України в другій половині XI – першій половині XIII ст.</p>	<p>історичними/контурними картами, словникова робота, аналіз за визначеним алгоритмом історичних документів, підготовка і презентація творчих проєктів з історії культури «Русі-України» (віртуальних екскурсій, лепбуків, історичних портретів діячів/діячок тощо), написання міністатті на визначену тему, дискусія «Політична роздробленість Русі-України: збіг обставин чи історична закономірність».</p>

Розділ 4.
Волинсько-Галицьке князівство («держава Романовичів»)

Базові знання:

Учень/учениця

знає час утворення Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»), діяльності Романа Мстиславича, короля Данила, Юрія І, походів походи монголів на українські землі, боротьби за землі Волинсько-Галицького князівства між Угорщиною та Польщею, дати битви на р. Калка, коронації Данила Романовича; розуміє зміст термінів, понять і назв «король», «хан», «ярлик», «баскак», «Золота Орда», «монгольська навала».

Уміння:

Учень/учениця

- упорядковує у визначений спосіб хронологічну інформацію про історичні події й процеси у межах розділу/курсу, синхронізує події на українських теренах з подіями у світі;
- визначає передумови, причини і приводи, розрізняє результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів (наприкладі монгольської навали на Русь та подій історії Волинсько-Галицького князівства);
- співставляє історичні умови, особливості розвитку Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів») та сусідніх держав;
- характеризує чинники розвитку, політичний устрій, економічний розвиток Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»);

Утворення Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»). Монгольська навала. Створення Золотої Орди. Коронація Данила, Волинсько-Галицька держава за його наступників. Культура Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»).

Види навчальної діяльності:
репродуктивна, дослідницька, творча, проєктна.

Приклади навчальної діяльності:
навчально-пізнавальна робота з навчальним текстом, словникова робота, складання карти пам'яті «Волинсько-Галицьке князівство в системі міжнародних відносин», складання хронологічної/синхронізованої таблиці «Русь-Україна та і світ за доби Середньовіччя», розповідь за історичною картою про історичні події, робота (позначення об'єктів) контурними картами,

<ul style="list-style-type: none"> ● зіставляє наміри, способи та результати діяльності правителів Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів») та сусідніх держав; ● описує історичні події, явища і процеси за картою, визначає територію Волинсько-Галицького князівства та сусідніх держав, напрямки походів монголів на Русь, подій, пов'язаних із діяльністю правителів «держави Романовичів»; ● визначає чинники розвитку та особливості розвитку культури Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»); ● визначає вплив монгольської навали на політичний, економічний та культурний розвиток українських земель; вплив сусідніх держав на політичний, економічний та культурний розвиток земель Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»). ● Ставлення: ● Учень/учениця ● формулює і аргументовано висловлює, відстоює у дискусії власні погляди та переконання; ● дає оцінку діяльності видатних історичних діячів Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»); ● оцінює якість виконання навчальної роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку. 		<p>аналіз за визначеним алгоритмом історичних документів, складання карт-пам'яті за результатами дослідницької діяльності, підготовка і презентація творчих проєктів (віртуальних екскурсій, презентацій, лепбуків, історичного портрета короля Данила тощо), дискусія, дебати.</p>
Розділ 5. Руські землі у складі східноєвропейських держав XIV–XV ст. Кримське ханство		
<p>Базові знання: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> ● знає час входження українських земель до складу Великого князівства Литовського, Угорщини, Польщі, Молдови, Османської імперії, створення Кримського ханства, існування держави Феодоро, поширення магдебурзького права на українських теренах; дати битви на р. Сині Води, Кревської унії, Городельської унії, 	<p>Українські землі у складі Великого князівства Литовського. Київське князівство у XIV–XV ст. Опір Великого князівства Литовського наступу Московії на</p>	<p>Види навчальної діяльності: репродуктивна, дослідницька, творча, проєктна.</p> <p>Приклади навчальної</p>

<p>Грюнвальдської битви;</p> <ul style="list-style-type: none"> знає факти діяльності Ольгерда, Вітовта, Свидригайла, Костянтина Івановича Острозького, Юрія Котермака (Дрогобича), Хаджі І Герая; розуміє зміст термінів, понять і назв «еліта», «шляхта», «магнат», «султан», «унія», «магдебурзьке право», «самоврядування», «інкорпорація». <p>Уміння: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> упорядковує у визначений спосіб хронологічну інформацію про історичні події й процеси у межах розділу/курсу, синхронізує події на українських теренах з подіями у світі; розрізняє економічні, політичні, культурно-інтелектуальні чинники розвитку суспільства на українських теренах залежно від особливостей устрою та соціально-економічного розвитку держав, до складу яких входили українські землі в XIV-XV ст.; визначає механізми інкорпорації (включення) українських земель до складу сусідніх держав; висловлює обґрунтовані судження щодо ролі особи в минулому та сучасному (на прикладах історичних постатей в межах теми); ролі руських еліт у державотворчих процесах на східноєвропейських теренах у XIV-XV ст.; визначає передумови, причини, розрізняє результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів (на матеріалі розділу); пов'язує історичні події, явища, процеси (в межах розділу) з географічним простором, позначає їх на карті та використовує карту для їх опису і пояснення, визначає належність культурно-історичних пам'яток XIV-XV ст. до географічних, етнографічних та історичних регіонів; 	<p>українські землі. Кревська унія 1385 р. і українські території. Галичина та Західне Поділля в складі Польського королівства. Українські землі у складі Угорщини, Молдови (Русо-Валахії), Османської імперії. Держава Феодоро. Кримське ханство. Суспільне і церковне життя на теренах України в XIV–XV ст. Господарський і соціальний розвиток. Міста, магдебурзьке право.</p> <p>Розвиток української культури в XIV–XV ст.</p>	<p>діяльності: складання за навчальним текстом та історичними джерелами карт пам'яті, порівняльної таблиці «Статус українських земель у складі іноземних держав», словникова робота, складання хронологічної/синхронізованої таблиці, розповідь за історичною картою, позначення історико-географічних об'єктів на контурній карті, аналіз за визначеним алгоритмом історичних документів, дослідницький проєкт «Роль української шляхти у державотворчих процесах Великого князівства Литовського», підготовка і</p>
--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> ● виявляє і характеризує особливості становища різних соціальних верств і груп українського суспільства (залежно від держави, до складу якої входили українські землі); ● пояснює вплив поширення магдебурзького права на становлення демократичних традицій управління; ● простежує впливи культури сусідніх народів/держав на розвиток культури українського народу; ● визначає за наданим алгоритмом достовірність історичної інформації в рамках теми. <p>Ставлення: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> ● формулює і аргументовано висловлює, відстоює у дискусії власні погляди та переконання; ● презентує здобутки української та інших соціокультурних спільнот в хронологічних межах теми; ● оцінює якість виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку. 		<p>презентація творчих проєктів (віртуальних екскурсій, спільних мультимедійних презентацій, історичних портретів діячів/діячок тощо), написання навчального історичного есе.</p>
<p>Узагальнення до курсу. Історія Русі-України в контексті епохи середніх віків</p>		
<p>Базові знання: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> ● знає час створення та існування та територіальне розташування держав на теренах українських земель за доби Середньовіччя, дати вирішальних подій української історії (в межах курсу), час діяльності визначних історичних особистостей на українських теренах; 	<p>Історія Русі-України в контексті епохи середніх віків. Здобутки середньовічного русько-українського суспільства. Особливості суспільного життя Русі-</p>	<p>Види навчальної діяльності: репродуктивна, творча, проєктна.</p> <p>Приклади навчальної діяльності: узагальнююча гра-</p>

<p>● пам'ятки культурної спадщини українських земель періоду Середньовіччя.</p> <p>Уміння: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> ● простежує тяглість історичного процесу доби Русі-України; ● співставляє особливості суспільного розвитку на українських теренах та у Європі, наводить приклади спільного й відмінного в історичних подіях, явищах і процесах; ● за визначеними критеріями визначає зміни у житті українського суспільства та наводить приклади цих змін протягом середньовічної історії (з допомогою вчителя); ● спираючись на логіку причинно-наслідкових і просторових зв'язків, прогнозує подальший перебіг подій, явищ, процесів та оцінює можливі зміни в розвитку суспільства в наступний історичний період; ● пояснює важливість заходів щодо збереження і популяризації пам'яток історії, культури та туристичних об'єктів і бере участь у таких заходах; ● використовує інформацію із суміжних галузей знань для характеристики минулих і сучасних суспільних подій, явищ, процесів. <p>Ставлення: Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> ● аргументовано висловлює власні судження стосовно важливості духовних і матеріальних здобутків українського суспільства та сусідніх народів доби Русі-України для подальшого суспільного розвитку, діяльності історичних діячів/діячок. 	<p>України. Внесок Русі-України у формування європейської цивілізації.</p>	<p>вікторина, виконання навчальних завдань з метою узагальнення і корекції знаннєвого компоненту, складання узагальнюючих блок-схем, карт-пам'яті, ілюстрованих ліній часу тощо; підготовка і презентація узагальнюючих творчих проєктів.</p>
--	--	---